

**MA INTRO: NÅGRA REPUPPGIFTER INFÖR DELPROV 3,
2011**

På det avslutande provet kommer vi att fokusera på det vi gått igenom under veckorna 17-19. Observera att detta inte är ett testprov med avvägd samman- tagen svårighetsgrad, utan uppgifterna är bara till för att påminna om detta material. Sedan kan man naturligtvis även få användning för sådant man lärt sig tidigare.

- (1) Låt $f(x) = x^2 - 3x + 5$. Antag att $g(x)$ har en graf som ser ut precis som grafen till $f(x)$, fast translaterad 3 steg till höger i x -led och 2 steg upp i y -led. Bestäm $g(x)$.
- (2) Låt $f(x) = \sqrt{x}$ och $g(x) = x^2 - 1$.
  - a) Bestäm $f \circ g(x)$ med definitionsmängd och värdemängd.
  - b) Bestäm $g \circ f(x)$ med definitionsmängd och värdemängd.
- (3) Låt $X = \{1, 2, 3\}$ och $Y = \{a, b, c, d\}$.
  - a) Definiera själv en funktion $f : X \rightarrow Y$ som är injektiv.
  - b) Går det att definiera en bijektiv funktion $g : X \rightarrow Y$?
- (4) Låt $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ vara funktionen
$$f(x) = x^3 - 4x.$$
Visa att f inte är inverterbar.
- (5) Låt $g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ vara funktionen
$$g(x) = x^3 - 1.$$
  - a) Visa att g är inverterbar.
  - b) Bestäm g 's invers.
- (6) Ange definitionsmängd och värdemängd för

a) $f(x) = \sin^{-1}(x)$,

b) $f(x) = \cos^{-1}(x)$,

b) $f(x) = \tan^{-1}(x)$.

(7) Bestäm om möjligt gränsvärdet

$$\lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 + 3x - 10}{x - 2}.$$

(8) Bestäm om möjligt gränsvärdet

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 - 2}{x - x^2}.$$

(9) Bestäm om möjligt gränsvärdet

$$\lim_{x \rightarrow 9} \frac{\sqrt{x} - 3}{x - 9}.$$

(10) Använd standardgränsvärdet $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$ för att beräkna

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(2x)}{5x}.$$

(11) Låt

$$f(x) = \begin{cases} \frac{x^2-9}{x-3} & \text{om } x \neq 3; \\ a & \text{om } x = 3. \end{cases}$$

Bestäm a så att $f(x)$ är kontinuerlig i $x = 3$.(12) Antag att $f(x)$ är kontinuerlig på intervallet $[a, b]$ och att $f(a) = -2$, $f(b) = 1$. Vad kan vi då säga om ekvationen $f(x) = 0$?

(13) Använd instängningsatsen för att beräkna

$$\lim_{x \rightarrow 0} x^2 \sin \frac{2}{x}.$$

Svar

- (1) $g(x) = x^2 - 9x + 25$.
- (2) a) $f \circ g(x) = \sqrt{x^2 - 1}$, $\mathcal{D}_{f \circ g} = (-\infty, -1] \cup [1, \infty)$, $\mathcal{R}_{f \circ g} = [0, \infty)$.
 b) $g \circ f(x) = |x| - 1$, $\mathcal{D}_{g \circ f} = \mathbb{R}$, $\mathcal{R}_{g \circ f} = [-1, \infty)$.
- (3) a) Till exempel $f(1) = a$; $f(2) = b$; $f(3) = c$.
 b) Nej, eftersom $|X| = 3 < 4 = |Y|$, så kan man inte träffa alla element i Y . Funktionen kan aldrig vara surjektiv och därmed inte bijektiv.
- (4) $f(-2) = 0$ och $f(2) = 0$, men $-2 \neq 2$, så f är inte injektiv.
- (5) a) Ekvationen $x^3 - 1 = k$ har lösning $(k + 1)^{1/3}$, $\forall k \in \mathbb{R}$, alltså är g surjektiv. Att g är injektiv ser vi genom att först anta $x_1^3 - 1 = x_2^3 - 1$, och sedan förenkla detta till $x_1 = x_2$.
 b) $g^{-1}(x) = (x + 1)^{\frac{1}{3}}$.
- (6) a) $\mathcal{D}_{\sin^{-1}} = [-1, 1]$, $\mathcal{R}_{\sin^{-1}} = [-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}]$;
 b) $\mathcal{D}_{\cos^{-1}} = [-1, 1]$, $\mathcal{R}_{\cos^{-1}} = [0, \pi]$;
 c) $\mathcal{D}_{\tan^{-1}} = \mathbb{R}$, $\mathcal{R}_{\tan^{-1}} = [-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}]$.
- (7) $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 + 3x - 10}{x - 2} = 7$.
- (8) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 - 2}{x - x^2} = -1$.
- (9) $\lim_{x \rightarrow 9} \frac{\sqrt{x} - 3}{x - 9} = \lim_{x \rightarrow 9} \frac{(\sqrt{x} - 3)(\sqrt{x} + 3)}{(x - 9)(\sqrt{x} + 3)} = \lim_{x \rightarrow 9} \frac{x - 9}{(x - 9)(\sqrt{x} + 3)} = \lim_{x \rightarrow 9} \frac{1}{\sqrt{x} + 3} = \frac{1}{6}$.
- (10) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(2x)}{5x} = \frac{2}{5} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(2x)}{2x} = \frac{2}{5} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(2x)}{2x} = \frac{2}{5} \cdot 1 = \frac{2}{5}$.
- (11) $\lim_{x \rightarrow 3} \frac{x^2 - 9}{x - 3} = \lim_{x \rightarrow 3} \frac{(x - 3)(x + 3)}{x - 3} = \lim_{x \rightarrow 3} (x + 3) = 6$. Så vi definierar
- $$f(x) = \begin{cases} \frac{x^2 - 9}{x - 3} & \text{om } x \neq 3; \\ 6 & \text{om } x = 3. \end{cases}$$
- (12) Ekvationen har en lösning. Eftersom $f(a) < 0 < f(b)$ så ger *satsen om mellanliggande värden* ger att det finns något $c \in [a, b]$ sådant att $f(c) = 0$.

(13) Se motsvarande lösning för $x \sin \frac{1}{x}$ i föreläsninganteckningarna 110511.